Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

16. juli 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — frie varebevægelser — artikel 34 TEUF til 36 TEUF — foranstaltninger med tilsvarende virkning — direktiv 94/11/EF — artikel 3 og 5 — udtømmende harmonisering — forbud mod at hindre markedsføring af fodtøj, som opfylder mærkningskravene i direktiv 94/11 — national lovgivning, der kræver, at oprindelseslandet angives på etiketten vedrørende produkter fremstillet i udlandet med den italienske betegnelse »pelle« — varer, der er overgået til fri omsætning«

I sag C-95/14,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunale di Milano (Italien) ved afgørelse af 20. februar 2014, indgået til Domstolen den 27. februar 2014, i sagen:

Unione Nazionale Industria Conciaria (UNIC),

Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (Uni.co.pel)

mod

FS Retail,

Luna Srl,

Gatsby Srl,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešič, og dommerne A. Ó Caoimh, C. Toader (refererende dommer), E. Jarašiūnas og C.G. Fernlund,

generaladvokat: E. Sharpston

justitssekretær: fuldmægtig L. Carrasco Marco,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 15. januar 2015,

* Processprog: italiensk.

efter at der er afgivet indlæg af:

— Unione Nazionale Industria Conciaria (UNIC) ved avvocati G. Floridia, A. Tornato, M. Mussi, A. Fratini og G.P. Geminiani

— Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle Materie Concianti, Accessori e Componenti (Uni.co.pel) ved avvocati, G. Floridia, A. Tornato, M. Mussi, G.P. Geminiani og A. Fratini

— FS Retail ved avvocato M. Sapio

— Luna Srl ved avvocati A. Cattel og M. Concetti

— Gatsby Srl ved avvocato A. Terenzi

— den tjekkiske regering ved M. Smolek, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved T. Henze og J. Möller, som befuldmægtigede

— den nederlandske regering ved M. Bulterman, B. Koopman og H. Stergiou, som befuldmægtigede

— den svenske regering ved A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, K. Sparrman, L. Swedenborg, E. Karlsson og F. Sjövall, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved G. Gattinara og G. Zavvos, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 23. april 2015,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 34 TEUF – 36 TEUF, artikel 3 og 5 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/11/EF af 23. marts 1994 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser vedrørende mærkning af materialer anvendt i hovedbestanddelene af fodtøj med henblik på salg i detailleddet (EFT L 100, s. 37) og artikel 60 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 952/2013 af 9. oktober 2013 om EU-toldkodeksen (EUT L 269, s. 1, herefter »EU-toldkodeksen«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Unione Nazionale Industria Conciaria (UNIC), som er en landsdækkende faglig sammenslutning, der er medlem af den italienske industriorganisation, som organiserer og repræsenterer de førende aktører i garveribranchen, og Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (Uni.co.pel), som er en nonprofit-forbrugerorganisation, som arbejder for social solidaritet, og på den anden side FS Retail, Luna Srl og Gatsby Srl, som er italienske selskaber, vedrørende markedsføring i Italien af fodtøj, der på bindsålen, uden mærkning af produktets oprindelsesland, bærer den italienske generiske betegnelse »pelle« (læder) eller »vera pelle« (ægte læder).

Retsforskrifter

EU-retten

3 I medfør af artikel 8 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester (EFT L 204, s. 37), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/48/EF af 20. juli 1998 (EFT L 217, s. 18, herefter »direktiv 98/34«), skal medlemsstaterne i princippet straks sende Europa-Kommissionen ethvert udkast til teknisk forskrift, de ønsker at vedtage. De skal ligeledes meddele Kommissionen grundene til, at det er nødvendigt at indføre en sådan teknisk forskrift, medmindre disse grunde allerede fremgår af udkastet. Kommissionen skal derefter straks gøre de andre medlemsstater bekendt med udkastet til teknisk forskrift og alle de dokumenter, den har fået tilsendt. Medlemsstaterne skal straks sende Kommissionen den endelige tekst til en teknisk forskrift.

4 Ifølge artikel 9 skal vedtagelsen af et udkast til teknisk forskrift, der er meddelt i henhold til artikel 8, stk. 1, udsættes i tre måneder regnet fra datoen for Kommissionens modtagelse af meddelelsen om udkast til teknisk forskrift. Denne artikel fastsætter bl.a., at denne periode forlænges til seks måneder, hvis Kommissionen eller en anden medlemsstat afgiver en udførlig udtalelse om, at den påtænkte foranstaltning frembyder aspekter, der eventuelt kan skabe hindringer for varernes frie bevægelighed inden for det indre marked. Status quo-perioden forlænges til tolv måneder, hvis Kommissionen inden tre måneder efter datoen for modtagelse af meddelelsen meddeler, at den agter at foreslå eller vedtage en retsakt, der vedrører samme emne som udkastet til teknisk forskrift.

5 Artikel 24 i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1) fastsatte:

»En vare, ved hvis fremstilling to eller flere lande har deltaget, har oprindelse i det land, hvor den sidste væsentlige og økonomisk berettigede bearbejdning eller forarbejdning har fundet sted, når denne er foretaget i en dertil udstyret virksomhed og har ført til fremstilling af et nyt produkt eller udgør et vigtigt trin i fremstillingen.«

6 EU-toldkodeksen, der trådte i kraft den 31. oktober 2013, ophævede forordning nr. 2913/92. Kodeksens artikel 60, hvis indhold i det væsentlige er identisk med artikel 24 i forordning nr. 2913/92, finder dog, i medfør af artikel 288, stk. 2, i nævnte kodeks, først anvendelse fra den 1. maj 2016.

7 Følgende fremgår af første til tredje betragtning samt femte og syvende betragtning til direktiv 94/11:

»I visse medlemsstater findes der bestemmelser om mærkning af fodtøj, som skal beskytte og informere offentligheden samt sikre industriens legitime interesser.

[F]orskelligartetheden af sådanne bestemmelser vil kunne skabe hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet og dermed skade det indre markeds funktion.

[F]or at undgå problemer som følge af forskellige systemer er det hensigtsmæssigt nøjagtigt at specificere bestanddelene i et fælles mærkningssystem for fodtøj.

[…]

[D]et er både i forbrugernes og fodtøjsindustriens interesse, at der indføres et system, der begrænser risikoen for bedrageri gennem en nøjagtig angivelse af arten af de materialer, der er anvendt i hovedbestanddelene af det pågældende fodtøj.

[…]

[E]n harmonisering af de nationale lovgivninger kan fjerne disse hindringer for den frie samhandel; dette mål kan ikke nås på tilfredsstillende måde af den enkelte medlemsstat; dette direktiv fastlægger kun, hvad der er uomgængelig nødvendigt for den frie omsætning af de produkter, som det gælder for.

[…]«

8 Dette direktivs artikel 1, stk. 1, andet afsnit, fastsætter:

»I dette direktiv forstås ved

»fodtøj« alle produkter med sål beregnet til at beskytte eller dække foden, herunder de dele, der markedsføres separat, og som er nævnt i bilag I.«

9 Direktivets artikel 2 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne træffer alle nødvendige foranstaltninger til, at kun fodtøj, der opfylder mærkningskravene i dette direktiv, kan markedsføres, medmindre andet gælder i medfør af andre gældende fællesskabsbestemmelser.

2. Markedsføres fodtøj, som ikke opfylder bestemmelserne om mærkningskrav, træffer den pågældende medlemsstat passende foranstaltninger efter den nationale lovgivning.«

10 Nævnte direktivs artikel 3 har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne kan ikke forbyde eller hindre markedsføring af fodtøj, som opfylder mærkningskravene i dette direktiv, ved anvendelse af ikke-harmoniserede nationale bestemmelser om mærkning af visse former for fodtøj eller fodtøj i almindelighed, medmindre andet gælder i medfør af andre fællesskabsbestemmelser.«

11 Samme direktivs artikel 4 fastsætter:

»1. Mærkningen skal give oplysning om materiale, som i henhold til bilag I udgør mindst 80% af overfladearealet af fodtøjets overdel og foring og bindsål og mindst 80% af rumfanget af ydersålen. Såfremt ingen af materialerne udgør mindst 80%, skal der gives oplysninger om de to vigtigste materialer, der indgår i sammensætningen.

2. Oplysningerne gives på fodtøjet. Fabrikanten eller dennes repræsentant, der er etableret i Fællesskabet, kan vælge mellem enten piktogrammer eller tekstangivelser, som defineret og vist i bilag I, på mindst det eller de sprog, som forbrugermedlemsstaten kan fastlægge i overensstemmelse med traktaten. Medlemsstaterne sørger i deres nationale bestemmelser for, at forbrugerne bliver korrekt informeret om piktogrammernes betydning, samtidig med at de påser, at sådanne bestemmelser ikke opstiller hindringer for samhandelen.

3. Mærkning i dette direktivs forstand består i at forsyne mindst det ene stykke fodtøj i hvert par med de foreskrevne oplysninger. Mærkningen kan trykkes, limes, præges på eller vedhæftes.

4. Mærkningen skal være synlig, solid og tilgængelig, og piktogrammerne skal være tilstrækkeligt store til, at det er let at forstå de anførte oplysninger. Mærkningen må ikke være vildledende for forbrugeren.

5. Fabrikanten eller dennes repræsentant, der er etableret i Fællesskabet, er ansvarlig for levering af mærkningen og for nøjagtigheden af de herpå anførte oplysninger. Hvis hverken fabrikanten eller dennes repræsentant er etableret i Fællesskabet, påhviler denne forpligtelse den person, som er ansvarlig for den første markedsføring i Fællesskabet. Detailhandleren skal påse, at det fodtøj, han sælger, er mærket i overensstemmelse med dette direktiv.«

12 Artikel 5 i direktiv 94/11 har følgende ordlyd:

»De angivelser, der kræves i henhold til dette direktiv, kan suppleres med oplysninger i tekstform, som i givet fald tilføjes på mærkningen. Medlemsstaterne kan imidlertid ikke forbyde eller hindre markedsføring af fodtøj, som opfylder kravene i dette direktiv, jf. artikel 3.«

Italiensk ret

13 Artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8 af 14. januar 2013 om nye bestemmelser angående brug af de italienske termer »cuoio«, »pelle« og »pelliccia« samt afledninger heraf og synonymer herfor« (GURI nr. 25 af 30.1.2013, herefter »lov nr. 8/2013«) fastsætter bl.a., at »[d]et er forbudt at benytte termerne »cuoio« [læder], »pelle« [skind], »pelliccia« [pels] og afledninger heraf samt synonymer herfor, både som adjektiver og som substantiver, selv om de fungerer som præ- eller suffikser i andre ord, eller under de generelle betegnelser »pellame« [lædervarer], »pelletteria« eller »pellicceria« [skind- og pelsvarer], også oversat til andre sprog end italiensk, i forbindelse med salg eller anden markedsføring af varer, som ikke udelukkende er fremstillet af dyrehuder, der er forarbejdet i særdeleshed ved fastholdelse af deres naturlige karakteristika, og under alle omstændigheder af andre produkter end de i artikel 1 anførte«. Produkter, der er fremstillet ved forarbejdning i udlandet, og som er forsynet med de ovennævnte italienske betegnelser, skal obligatorisk indeholde en mærkning, der angiver deres oprindelsesland.

14 Ifølge denne nationale lovgivning udgør markedsføringen af produkter af ikke-italiensk læder med betegnelser affattet på italiensk en uafkræftelig formodning for vildledning af forbrugerne.

15 Lov nr. 8/2013 sondrer ikke mellem varer fremstillet i tredjelande og varer, som er lovligt fremstillet og markedsført i en anden medlemsstat i Den Europæiske Union end Den Italienske Republik.

16 I medfør af denne lovs artikel 4 medfører en overtrædelse af det markedsføringsforbud, der er fastsat i disse bestemmelser, pålæggelse af administrative bødesanktioner på mellem 10 000 EUR og 50 000 EUR samt en administrativ beslaglæggelse af de pågældende varer.

De faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

17 Ved en begæring om foreløbige retsmidler indgivet til den forelæggende ret den 27. september 2013 har UNIC og Uni.co.pel nedlagt påstand om, at der bliver truffet hastende foreløbige forholdsregler over for de sagsøgte i hovedsagen.

18 Sagsøgerne i hovedsagen har gjort gældende, at de sidstnævnte i strid med lov nr. 8/2013 har markedsført fodtøj, som på bindsålen bærer den generelle betegnelse »pelle« (læder) eller »vera pelle« (ægte læder) på italiensk uden angivelse af produktets oprindelsesland. Offentligheden kan således blive vildledt med hensyn til læderets oprindelse, idet læderet fejlagtigt kan henføres som værende af italiensk oprindelse på grund af det italienske mærke, som påsættes produktet. Desuden kan mærkningen »pelle« eller »vera pelle«, der er påsat bindsålen, fejlagtigt lede til at tro, at fodtøjet som helhed, herunder dets læderstykker, er af italiensk oprindelse, selv om dette ikke er tilfældet.

19 Som følge heraf har sagsøgerne nedlagt påstand om, at den forelæggende ret tilpligter sagsøgte i hovedsagen at ophøre med at omsætte sådant fodtøj på det italienske marked, når det er uden angivelse af oprindelsesland for det anvendte læder. De har ligeledes nedlagt påstand om, at dette forbud ledsages af en konventionalbod.

20 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at noget af det fodtøj, der er genstand for den for retten verserende tvist, er fremstillet i tredjelande, såsom Kina, hvilket fremgår af den plastetiket, der er anbragt på ydersålen. Ifølge sagsøgerne i hovedsagen opfylder denne mærkning ikke kravene i lov nr. 8/2013, idet den ikke specifikt vedrører læderets oprindelse som en bestanddel af fodtøjet, men vedrører oprindelsen af fodtøjet som helhed. Under sådanne omstændigheder kan påføringen af angivelsen »vera pelle« på bindsålen således lede forbrugeren til at tro, at dette fodtøj, selv om det er fremstillet i udlandet, er udført med læder af italiensk oprindelse. Med hensyn til andet fodtøj er det derimod læderets europæiske eller ikke-europæiske oprindelse, som er omtvistet.

21 Den forelæggende ret har indledningsvis anført, at i medfør af dom Eggers (13/78, EU:C:1978:182, præmis 25) kan de omhandlede bestemmelser i lov nr. 8/2013 udgøre foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner i strid med EU-retten, eftersom en formodning for kvalitet, som afhænger af, at fremstillingen helt eller delvis foregår i indlandet, og som derfor begrænser eller hæmmer en fremstillingsproces, hvis enkelte faser helt eller delvis foregår i andre medlemsstater, er uforenelig med enhedsmarkedet.

22 Retten ønsker ligeledes oplyst, om EU-retten alene er til hinder for en sådan national lovgivning, når lovgivningen omhandler lædervarer, som er fremstillet ved forarbejdning og lovligt markedsført i medlemsstaterne, eller om den ligeledes tager sigte på lædervarer, som er fremstillet ved forarbejdning i tredjelande, og som ikke tidligere lovligt er blevet markedsført i Unionen.

23 Dernæst har retten rejst spørgsmålet, om artikel 3 i lov nr. 8/2013, der forbyder omsætning af fodtøj, hvis mærkning ikke desto mindre er i overensstemmelse med kravene i direktiv 94/11, skal anses for at indføre en pligt til at angive oprindelsessted i strid med nævnte direktivs artikel 5.

24 Endelig ønsker retten oplyst, om EU-toldkodeksen og reglen om, at en vare, ved hvis fremstilling to eller flere lande har deltaget, har oprindelse i det land, hvor den sidste væsentlige bearbejdning eller forarbejdning har fundet sted, ikke ligeledes er til hinder for den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning.

25 Under disse omstændigheder har Tribunale di Milano besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er artikel [34 TEUF – 36 TEUF], ved korrekt fortolkning, til hinder for anvendelse af artikel 3, stk. 2, i [lov nr. 8/2013] – der indfører mærkningspligt med angivelse af oprindelsesstaten for produkter, som er fremstillet ved forarbejdning i tredjelande, og [som] benytter den italienske betegnelse »pelle« – med hensyn til produkter, hvor læderet lovligt er forarbejdet eller markedsført i andre af Den Europæiske Unions medlemsstater, således at den nationale lov udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, som er forbudt ifølge [artikel 34 TEUF] og ikke begrundet i [artikel 36 TEUF]?

2) Er artikel [34 TEUF – 36 TEUF], ved korrekt fortolkning, til hinder for anvendelse af artikel 3, stk. 2, i [lov nr. 8/2013] – der indfører mærkningspligt med angivelse af oprindelsesstat for produkter, som er fremstillet ved forarbejdning i tredjelande, og [som] benytter den italienske betegnelse »pelle« – med hensyn til produkter af læder, som er fremstillet ved forarbejdning i lande, der ikke er medlem af Den Europæiske Union, og som ikke tidligere lovligt er blevet markedsført i Den Europæiske Union, således at den nationale lov udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, som er forbudt ifølge traktatens artikel 30 [artikel 34 TEUF] og ikke begrundet i [artikel 36 TEUF]?

3) Er artikel 3 og 5 i [direktiv 94/11], ved korrekt fortolkning, til hinder for anvendelse af artikel 3, stk. 2, i [lov nr. 8/2013] – der indfører mærkningspligt med angivelse af oprindelsesstat for produkter, som er fremstillet ved forarbejdning i tredjelande, og [som] benytter den italienske betegnelse »pelle« – med hensyn til produkter, hvor læderet lovligt er forarbejdet eller markedsført i andre af Den Europæiske Unions medlemsstater?

4) Er artikel 3 og 5 i [direktiv 94/11], ved korrekt fortolkning, til hinder for anvendelse af artikel 3, stk. 2, i [lov nr. 8/2013] – der indfører mærkningspligt med angivelse af oprindelsesstat for produkter af læder, som er fremstillet ved forarbejdning i lande, som ikke er medlem af Den Europæiske Union, og som ikke tidligere lovligt er markedsført i Den Europæiske Union?

5) Er artikel 60 i [forordning nr. 952/2013], ved korrekt fortolkning, til hinder for anvendelse af artikel 3, stk. 2, i [lov nr. 8/2013] – der indfører mærkningspligt med angivelse af oprindelsesstat for produkter, som er fremstillet ved forarbejdning i tredjelande, og [som] benytter den italienske betegnelse »pelle« – med hensyn til produkter af læder, som er fremstillet ved forarbejdning i Den Europæiske Unions medlemsstater, eller som ikke tidligere lovligt er markedsført i Den Europæiske Union?

6) Er artikel 60 i [forordning nr. 952/2013], ved korrekt fortolkning, til hinder for anvendelse af artikel 3, stk. 2, i [lov nr. 8/2013] – der indfører mærkningspligt med angivelse af oprindelsesstat for produkter, som er fremstillet ved forarbejdning i tredjelande, og [som] benytter den italienske betegnelse »pelle« […] – med hensyn til produkter af [læder], som er fremstillet ved forarbejdning i lande, som ikke er medlem af Den Europæiske Union, og som ikke tidligere lovligt er markedsført i Den Europæiske Union?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Om direktiv 98/34

26 Indledningsvis skal det bemærkes, at Kommissionen har gjort gældende, at bestemmelserne i lov nr. 8/2013 ikke kan bringes i anvendelse, for så vidt som bestemmelserne blev vedtaget i strid med status quo-perioden på tre måneder, som fastsat i artikel 9 i direktiv 98/34.

27 Kommissionen bekræfter at have modtaget meddelelse om lov nr. 8/2013 den 29. november 2012 og har anført, at fristen for denne lovs vedtagelse i overensstemmelse med artikel 9, stk. 1, i direktiv 98/34 skulle have været udsat indtil den 1. marts 2013. I klar strid med denne bestemmelse blev lov nr. 8/2013 vedtaget den 14. januar 2013 og trådte i kraft den 14. februar 2013.

28 Under retsmødet har UNIC og Uni.co.pel bekræftet de af Kommissionen fremlagte oplysninger og har tilføjet, at de italienske myndigheder har truffet foranstaltninger til at afhjælpe denne tilsidesættelse af de bindende bestemmelser i direktiv 98/34 ved at ophæve lov nr. 8/2013 i henhold til artikel 26 i lov nr. 161 af 30. oktober 2014. Ifølge denne ophævelseslov skal en ny lovgivning på området være vedtaget inden for tolv måneder, under overholdelse af pligten til at give meddelelse af tekniske forskrifter, som fastsat i direktiv 98/34.

29 I denne henseende skal det bemærkes, at en teknisk forskrift ikke kan finde anvendelse, når den ikke er blevet meddelt i overensstemmelse med artikel 8 i direktiv 98/34, eller når den, selv om den er blevet meddelt, er blevet godkendt og gennemført før udløbet af status quo-perioden på tre måneder som fastsat i nævnte direktivs artikel 9, stk. 1 (jf. domme CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, præmis 41, 44 og 54, og Unilever, C-443/98, EU:C:2000:496, præmis 49).

30 I hovedsagen tilkommer det derfor den forelæggende ret at efterprøve, om lov nr. 8/2013 trådte i kraft uden hensyn til status quo-fristen som fastsat i artikel 9 i direktiv 98/34. I bekræftende fald udgør tilsidesættelsen af denne frist en væsentlig proceduremangel, der kan medføre, at den tekniske forskrift ikke kan bringes i anvendelse. Som generaladvokaten også har anført i punk 44-47 i sit forslag til afgørelse, kan artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8/2013 således i så fald ikke gøres gældende over for private.

31 Da der foreligger en formodning for, at de spørgsmål om EU-rettens fortolkning, som den nationale ret har forelagt på baggrund af de retlige og faktiske omstændigheder, som den har ansvaret for at fastlægge – og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve – er relevante (dom Melki og Abdeli, C-188/10 og C-189/10, EU:C:2010:363, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis), skal den forelæggende rets spørgsmål dog besvares.

Om det første og det tredje spørgsmål

32 Med det første og det tredje spørgsmål, som behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 34 TEUF – 36 TEUF samt artikel 3 og 5 i direktiv 94/11 skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der bl.a. forbyder markedsføring af de bestanddele af læder i fodtøj, der hidrører fra andre medlemsstater eller tredjelande, og som, i sidstnævnte tilfælde, allerede er blevet markedsført i en anden medlemsstat eller i den pågældende medlemsstat, når disse produkter ikke er mærket med deres oprindelsesland.

33 Eftersom disse to spørgsmål vedrører såvel fortolkningen af den primære ret som fortolkningen af direktiv 94/11, skal det bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at enhver national foranstaltning inden for et område, der har været genstand for en udtømmende harmonisering på EU-plan, skal bedømmes på grundlag af de harmoniserede bestemmelser og ikke på grundlag af bestemmelser i den primære ret (domme Gysbrechts og Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, præmis 33, og Kommissionen mod Belgien, C-421/12, EU:C:2014:2064, præmis 63).

34 Det skal således for det første undersøges, om den ved dette direktiv foretagne harmonisering, bl.a. i direktivets artikel 3 og 5, er udtømmende.

35 Med henblik herpå tilkommer det Domstolen at fortolke disse bestemmelser under hensyntagen ikke blot til deres ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori de indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som de udgør en del af (jf. dom Sneller, C-442/12, EU:C:2013:717, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis).

36 Det fremgår af første til tredje og syvende betragtning til direktiv 94/11, at direktivet tilsigter nøjagtigt at specificere bestanddelene i et fælles mærkningssystem for fodtøj for at undgå problemer som følge af forskelligartetheden af de nationale lovgivninger på dette område, som vil kunne skabe hindringer for samhandelen inden for Unionen. Harmoniseringen af disse lovgivninger anses for at kunne fjerne disse hindringer for den frie samhandel, idet dette mål ikke kan nås på tilfredsstillende måde af medlemsstaterne hver for sig.

37 Hvis artikel 1 og 4 i direktiv 94/11 læses sammen med bilag I til samme direktiv, fremgår det, som generaladvokaten har anført i punkt 58 og 59 i sit forslag til afgørelse, at direktivet ikke fastsætter mindstekrav for så vidt angår mærkning af materialer anvendt i hovedbestanddelene af fodtøj, men fastsætter udtømmende regler. Medlemsstaterne kan derfor ikke vedtage strengere krav.

38 Selv om det er korrekt, at medlemsstaterne i henhold til nævnte direktivs artikel 5 kan tillade, at »oplysninger i tekstform« »i givet fald tilføjes på mærkningen« for at supplere »[d]e angivelser, der kræves i henhold til dette direktiv«, forholder det sig ikke desto mindre således, at medlemsstaterne, i overensstemmelse med samme artikel 5, ikke kan »forbyde eller hindre markedsføring af fodtøj, som opfylder kravene i dette direktiv, jf. artikel 3«.

39 Det følger således af en ordlydsfortolkning af nævnte artikel 3 og 5, set i lyset af formålet med direktiv 94/11, at dette direktiv foretager en udtømmende harmonisering alene for så vidt angår indholdet af forpligtelserne til mærkning af materialer anvendt i hovedbestanddelene af fodtøj, som, når den er opfyldt, udløser et forbud mod, at medlemsstaterne hindrer markedsføringen af disse varer.

40 Henset til disse bemærkninger skal den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning, for så vidt som den vedrører mærkning af de bestanddele af læder i fodtøj, der hidrører fra andre medlemsstater eller som allerede er i fri omsætning på Unionens område, udelukkende bedømmes på grundlag af bestemmelserne i direktiv 94/11 og ikke på grundlag af bestemmelser i den primære ret.

41 Hvad for det andet angår bedømmelsen efter direktiv 94/11 skal det bemærkes, at bestemmelserne vedrørende liberaliseringen af samhandelen mellem medlemsstaterne, såsom direktiv 94/11, finder tilsvarende anvendelse på varer med oprindelse i medlemsstaterne og på varer hidrørende fra tredjelande, som frit kan omsættes inden for Unionen. I denne henseende har Domstolen præciseret, at med hensyn til varernes frie bevægelighed inden for Unionen ligestilles de varer, som frit kan omsættes, endeligt og fuldstændigt med varer med oprindelse i medlemsstaterne (jf. i denne retning dom Tezi Textiel mod Kommissionen, 59/84, EU:C:1986:102, præmis 26).

42 I henhold til dette direktivs artikel 3 kan »[m]edlemsstaterne […] ikke forbyde eller hindre markedsføring af fodtøj, som opfylder mærkningskravene i dette direktiv, ved anvendelse af ikke-harmoniserede nationale bestemmelser om mærkning af visse former for fodtøj eller fodtøj i almindelighed«.

43 I overensstemmelse med artikel 4 i direktiv 94/11 og direktivets bilag I skal mærkningen af denne type varer alene give oplysning om det materiale, der er anvendt i fremstillingen af dem (læder, overtrukket læder, tekstilmaterialer eller andre materialer). En forpligtelse til at angive oprindelseslandet for læder som den, der er pålagt ved den i hovedsagen omhandlede lovgivning, er således ikke omhandlet i dette direktiv.

44 I denne henseende bemærkes, at Domstolen hvad angår fortolkningen af artikel 34 TEUF allerede har fastslået, at formålet med reglerne om, at de pågældende varer skal være oprindelsesmærket eller ledsaget af en angivelse om deres oprindelse som de i hovedsagen omhandlede, er, at forbrugerne skal kunne skelne mellem indenlandsk fremstillede og importerede varer, hvilket kan medføre, at de på grund af en eventuel modvilje mod visse udenlandske varer undlader at købe disse. Inden for et indre marked vanskeliggør kravet om oprindelsesmærkning ikke alene afsætningen i den pågældende medlemsstat af varer af den omhandlede art, som er fremstillet i andre medlemsstater, men medfører ligeledes en opbremsning af den økonomiske integration inden for Unionen ved at lægge hindringer i vejen for, at afsætningsmønstret i højere grad er udtryk for en arbejdsdeling mellem medlemsstaterne (jf. i denne retning dom Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, 207/83, EU:C:1985:161, præmis 17).

45 Det fremgår desuden af retspraksis vedrørende den samme bestemmelse, at sprogkrav som dem, der er fastsat i den i hovedsagen omhandlede medlemsstats lovgivning, udgør en hindring for samhandelen inden for Unionen, for så vidt som de varer, der hidrører fra andre medlemsstater, skal forsynes med andre etiketter, hvilket medfører yderligere udgifter til emballering (dom Colim, C-33/97, EU:C:1999:274, præmis 36).

46 Henset til de ovenstående betragtninger skal det første og det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 3 og 5 i direktiv 94/11 skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der bl.a. forbyder markedsføring af de bestanddele af læder i fodtøj, der hidrører fra andre medlemsstater eller tredjelande, og som, i sidstnævnte tilfælde, allerede er blevet markedsført i en anden medlemsstat eller i den pågældende medlemsstat, når disse produkter ikke er mærket med deres oprindelsesland.

Om det andet og det fjerde spørgsmål

47 Med det andet og det fjerde spørgsmål, som behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 34 TEUF – 36 TEUF og artikel 3 og 5 i direktiv 94/11 skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der bl.a. forbyder markedsføring af de bestanddele af læder i fodtøj, der hidrører fra tredjelande, og som ikke tidligere lovligt er blevet markedsført på Unionens område, når disse produkter ikke er mærket med deres oprindelsesland.

48 Efter de samme formuleringer, som den forelæggende ret har anvendt, vedrører disse spørgsmål de bestanddele af læder i fodtøj, der hidrører fra tredjelande og endnu ikke er overgået til fri omsætning på Unionens område, herunder således på det italienske område.

49 I denne henseende skal det indledningsvis bemærkes, at det i overensstemmelse med artikel 28 TEUF er forbudt ved indførsel fra og ved udførsel til andre medlemsstater at opkræve told eller alle afgifter med tilsvarende virkning, idet dette forbud finder anvendelse såvel »på varer med oprindelse i medlemsstaterne« som »på de varer hidrørende fra tredjeland, som frit kan omsættes i medlemsstaterne«.

50 I medfør af artikel 29 TEUF forstås ved varer, som frit kan omsættes i en medlemsstat, sådanne fra tredjeland hidrørende varer, for hvilke de af vedkommende medlemsstat foreskrevne formaliteter i forbindelse med indførelsen er blevet opfyldt, og for hvilke denne medlemsstat har opkrævet gældende told og afgifter med tilsvarende virkning, og for hvilke disse told- og afgiftsbeløb ikke er blevet helt eller delvis godtgjort.

51 Det fremgår dog af forelæggelsesafgørelsen og de nationale sagsakter, at de omhandlede varer er blevet markedsført i Italien og dermed allerede er overgået til fri omsætning på Unionens område i artikel 29 TEUF's forstand.

52 Det skal imidlertid for det første fremhæves, at for sådanne varer finder Domstolens besvarelse af det første og det tredje spørgsmål i denne doms præmis 32-46 fortsat anvendelse.

53 Eftersom det andet og det fjerde spørgsmål udtrykkeligt omhandler varer, som endnu ikke er overgået til fri omsætning, følger det for det andet heraf, at disse spørgsmål er af hypotetisk karakter.

54 I denne henseende skal det bemærkes, at Domstolen kan afslå at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national ret, når det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål (dom Stark, C-293/10, EU:C:2011:355, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).

55 Det må følgelig konstateres, at det andet og det fjerde spørgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling.

Om det femte og det sjette spørgsmål

56 Med det femte og det sjette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 60 i EU-toldkodeksen skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede.

57 Indledningsvis bemærkes, at selv om retten har anmodet om en fortolkning af artikel 60 i EU-toldkodeksen, træder denne artikel først i kraft fra den 1. maj 2016. Der skal derfor træffes afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 24 i forordning nr. 2913/92, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, og hvis indhold i det væsentlige er identisk med indholdet af artikel 60.

58 I henhold til artikel 24 i forordning nr. 2913/92 har »[e]n vare, ved hvis fremstilling to eller flere lande har deltaget, […] oprindelse i det land, hvor den sidste væsentlige […] bearbejdning eller forarbejdning har fundet sted«.

59 Denne bestemmelse giver en fælles definition af begrebet varers oprindelse, som er et uundværligt middel til at sikre den ensartede anvendelse af den fælles toldtarif og alle øvrige forholdsregler vedrørende vareindførslen eller vareudførslen, der er truffet af Unionen eller af medlemsstaterne (jf. i denne retning dom Gesellschaft für Überseehandel, 49/76, EU:C:1977:9, præmis 5).

60 Heraf følger for det første, at denne bestemmelse ikke tager sigte på indholdet af forbrugeroplysningerne gennem mærkning af fodtøj.

61 Idet artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8/2013 ikke fastsætter nogen kriterier, der giver mulighed for at definere produktets oprindelse afhængigt af stedet for »den sidste væsentlige […] bearbejdning eller forarbejdning«, må det for det andet, som Kommissionen har gjort gældende, konstateres, at forelæggelsesafgørelsen ikke gør det muligt at fastslå forbindelsen mellem fortolkningen af denne artikel 24 og den afgørelse, der skal træffes i tvisten i hovedsagen.

62 For så vidt som Domstolens besvarelse af det femte og det sjette spørgsmål ikke er relevant for afgørelsen af tvisten i hovedsagen, må det konstateres, at disse spørgsmål, henset til den retspraksis, der er anført i denne doms præmis 54, ikke kan antages til realitetsbehandling.

Sagens omkostninger

63 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 3 og 5 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/11/EF af 23. marts 1994 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser vedrørende mærkning af materialer anvendt i hovedbestanddelene af fodtøj med henblik på salg i detailleddet skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der bl.a. forbyder markedsføring af de bestanddele af læder i fodtøj, der hidrører fra andre medlemsstater eller tredjelande, og som, i sidstnævnte tilfælde, allerede er blevet markedsført i en anden medlemsstat eller i den pågældende medlemsstat, når disse produkter ikke er mærket med deres oprindelsesland.

Underskrifter